

Handläggare: Susanne Forss Gustafsson
Telefon: 08-508 22 064

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2011-08-25

Rapportera, anmäla och avhjälpa missförhållanden - för barn och elevers bästa Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Ingrid Widebäck
tf stadsdelsdirektör

Renée Hildebrand
avdelningschef

Sammanfattning

Förvaltningen har fått remissen ”Rapportera, anmäla och avhjälpa missförhållanden - för barn och elevers bästa”, tillsänd sig för yttrande till kommunstyrelsen, som i sin tur ska avge remissvar. Bakgrunden är att det inom andra samhällsområden finns en lagstadgad skyldighet för personal att rapportera eller anmäla missförhållanden i sin verksamhet. Någon motsvarande skyldighet finns inte inom skolväsendet med flera verksamheter. För att försäkra att utbildningarna genomförs i enlighet med målen finns, utöver kraven på huvudmannens egna uppföljningsansvar, också regler om en statlig kontroll genom bl.a. tillsyn. Genom dessa system finns möjligheter att påtala ett missförhållande. Utredningen bedömer, även med beaktande av dessa system, att det finns ett behov av att införa en lagstadgad anmälningsskyldighet för missförhållanden inom skollagens område. Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt med ett starkt barn och elevskydd. Anmälningsskyldigheten för personalen är bra komplement om verksamheten inte fungerar. Anmälningsskyldighet för skolverksamheterna gör också att regelverken blir likartade mellan olika typer av verksamheter vilket kan vara en fördel.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleavdelningen i samråd med avdelningen för social omsorg. De fackliga organisationerna har informerats i stadsdelens samverkansgrupp och förvaltningsgrupp 9 augusti och 16 augusti 2011.

Bakgrund

Förvaltningen har fått remissen "Rapportera, anmäla och avhjälpa missförhållanden - för barn och elevers bästa", tillsänd sig för yttrande till kommunstyrelsen, som i sin tur ska avge remissvar. Följande instanser inom staden har ombetts yttra sig över remissen: Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmen stadsdelsnämnd, Kungsholmen stadsdelsnämnd, Arbetsmarknadsnämnden, Utbildningsnämnden och Stadsledningskontoret.

Regeringen beslutade den 14 april 2010 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur en skyldighet att anmäla missförhållanden inom skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen kan utformas (dir. 2010:44). Bakgrunden var att det inom andra samhällsområden finns en lagstadgad skyldighet för personal att rapportera eller anmäla missförhållanden i sin verksamhet. Någon motsvarande skyldighet finns inte inom skolväsendet med flera verksamheter. En skyldighet att anmäla missförhållanden inom skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen skulle kunna bidra till att barnets eller elevens intressen bättre kan tas till vara. En anmälningsskyldighet skulle också kunna skapa bättre förutsättningar för kvalitetsarbete inom berörda verksamheter genom att fler och eventuellt andra typer av missförhållanden uppmärksammas än i dag. I den mån missförhållanden kommer till tillsynsmyndighetens kännedom, kan en anmälningsskyldighet dessutom leda till att denna får bättre underlag för sin verksamhetstillsyn.

Utredningen har tagit sin utgångspunkt i regleringen av lex Sarah inom socialtjänstens område och lex Maria inom hälso- och sjukvårdens område och de förändringar som nyligen har genomförts eller kommer att genomföras inom respektive område. Utredningen har också använt ett stort antal rapporter och beslut från bland annat Skolverket, Skolinspektionen, Barn- och elevombudet och Barnombudsmannen som underlag för bedömningar och förslag.

Utredningens förslag

Utredningens förslag är formulerade utifrån skollagen (2010:800) som trädde i kraft den 1 augusti 2010 och börjar tillämpas den 1 juli 2011. När det gäller vuxenutbildning ska lagen dock tillämpas från och med den 1 juli 2012.

Behov av en anmälningsskyldighet

I skollagen ställs krav på att alla som är verksamma inom skolväsendet ska delta i ett kvalitetsarbete för att planera, följa upp och utveckla utbildningen så att målen

enligt lagen och andra författningar uppfylls. Huvudmannen för utbildningen har ett ansvar för att vidta åtgärder om det i uppföljningen, eller det genom klagomål eller på annat sätt, kommer fram att det finns brister i verksamheten.

För att försäkra att utbildningarna genomförs i enlighet med målen finns, utöver kraven på huvudmannens egna uppföljningsansvar, också regler om en statlig kontroll genom bl.a. tillsyn. Genom dessa system finns möjligheter att påtala ett missförhållande. Utredningen bedömer, även med beaktande av dessa system, att det finns ett behov av att införa en lagstadgad anmälningsskyldighet för missförhållanden inom skollagens område.

Genomgången av rapporter och tillsynsbeslut visar att det förekommer många avvikelser från skollagens mål om en likvärdig utbildning där barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Statens skolinspektion upplever att det finns tendenser till att brister inte rättas till så snabbt eller målmedvetet som de borde. Mot bakgrund av att tillsynsmyndigheterna kontinuerligt visar på brister i utbildningar och verksamheter bedömer utredningen det som angeläget att skapa ytterligare system för att uppmärksamma och komma till rätta med bristerna. Barn och elever ska inte behöva vänta på ett beslut från en tillsynsmyndighet för att brister i en verksamhet eller utbildning ska uppmärksammas och åtgärdas.

Enligt utredningens uppfattning är syftet med att införa en anmälningsskyldighet om missförhållanden inom skollagens område i första hand att snabbare än i dag kunna uppmärksamma och åtgärda brister som berör barn eller elever som deltar i verksamheten eller utbildningen. En anmälningsskyldighet kommer också att tydliggöra ansvarsfördelningen i skollagen. Huvudmannens ansvar för att utbildningar och verksamheter genomförs enligt skollagens och andra författningars bestämmelser blir ännu tydligare. Att uppmärksamma och åtgärda missförhållanden blir en del av huvudmannens kvalitetsarbete; att planera, följa upp och vidta åtgärder för att verksamheten eller utbildningen ska uppfylla skollagens och andra författningars mål. Genom anmälningsskyldigheten kommer huvudmannen att få en ökad möjlighet att förebygga och förhindra att ett missförhållande uppstår eller upprepas. En anmälningsskyldighet kan också bidra till ett ökat underlag för Skolinspektionens respektive kommuners tillsyn.

Förvaltningens synpunkter

Utredningen är omfattande och har tagit hänsyn till många olika aspekter. Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt med ett starkt barn- och elevskydd. Även om det idag finns ett omfattande egenkontrolls- och rapporteringssystem för skol- och förskoleverksamheten, som fungerar väl, så delar förvaltningen utredningens syn att anmälningsskyldigheten för personalen är ett bra komplement om verksamheten inte fungerar. Anmälningsskyldighet för

skolverksamheterna gör också att regelverken blir likartade mellan olika typer av samhällsverksamheter vilket kan vara en fördel.

Bilagor

1. Sammanfattning av remissförslaget ”Rapportera, anmäla och avhjälpa missförhållanden – för barns och elevers bästa”

Förslaget som helhet finns på internet:

<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/16/66/46/e89f1104.pdf>